Familia și valorile moral-religioase în postmodernitate

Gavril TRIFA*

Abstract: *Family and moral-religious values in postmodernity.*

The family is the first social framework that every person uses in order to develop as a person. Its main purpose and function is to provide the multiplication, continuation and growth of humankind. The family is a keystone for the security and balance of social life, given that it naturally ensures birth, upbringing and training of society's members. Through their children, spouses open more towards society in general, which they need in order to raise their children and to integrate them in society. The family promotes the cohesion of the religious community, not isolated or solitary individuals. In the 21st century, unexpectedly, the role of the family in society and education is changing more and more radically. Postmodernism leads the Enlightenment further. In fact, it makes it more current. Here's the big challenge for the family. This article addresses these issues.

Keywords: *children, family, parents, role models, society.*

Familia și rolul ei în formarea moral-religioasă a copiilor

Unitatea familiei creștine în societatea contemporană depinde în bună măsură de înțelegerea și asumarea poruncilor divine revelate în Sfânta Scriptură, care includ și implicațiile morale și educaționale. Prin structura sa, familia creștină are o serie de dimensiuni esențiale, între care este și cea socială. Viața

* Pr. conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara, România.

și comportamentul moral al soților determină adesea stabilitatea și unitatea familiei, iar relațiile dintre soți se reflectă în relațiile părinți-copii și copii-părinți, toate acestea fiind în măsură să influențeze decisiv mediul social general. Familia creștină este primul cadru social pe care persoana îl folosește pentru a se dezvolta de la persoană înspre Persoană. Scopul sau funcția sa principală este de a asigura continuarea și creșterea omenirii, în lumina poruncilor divine, fapt care face din familie o piatră de temelie pentru securitatea și echilibrul vieții sociale, având în vedere că asigură în mod natural nașterea, educația și formarea membrilor societății. Prin intermediul copiilor, soții înțeleg contextul general al societății, de care au nevoie pentru a-și crește pruncii și pentru a le susține integrarea în viața cetății. Potrivit lui Paul Florenski, societatea și, prin urmare, și Biserica, este formată din *unități duble*, nu din indivizi; cu alte cuvinte, din *molecule*, nu din *atomi*. Familia promovează puternic și explicit coeziunea comunității religioase, nu manifestări individuale sau izolate.

Nu poate să nu ridice semne de întrebare, care să determine identificarea de soluții practice, în lumina celor afirmate anterior, direcția pe care merg în prezent unele aspecte ale vieții sociale, în special realizarea în contexte formale a educației copiilor și a adolescenților, sub presiunea unor minorități care încearcă să-și impună inclusiv legislativ în România concepțiile etice, aspecte care nu se fundamentează pe *Piatra cea din capul unghiului* (Efeseni 2, 20), ideologii străine de neamul și de *legea românească*.

În baza învățăturii revelate și cuprinse în Evanghelie, în Biserica lui Hristos familia este cea care promovează coeziunea socială cu Harul Sfântului Duh, prin comuniunea în cadrul eclesial. Celulă de bază a societății, în accepțiunea statelor laice actuale, familia nu se „pierde” în corpusul bisericesc, în marea familie creștină, demersurile fiind în fapt complementare. De aici, reiese nevoia de comunicare cu celelalte (familii) prin „sângele” comun al lor, adică prin copii, comuniune devenită posibilă prin Sângele Lui.

Pentru a întări familia, statul a încercat să stabilească de-a lungul timpului anumite drepturi și obligații în seama acesteia, unele dintre acestea raportate la legea morală naturală, un dat prin creație al fiecărui om care s-a născut sau care se va naște în lume. Altele sunt născute din construcții iluzorii, prin raportarea la modele sociale efemere. În principiu, pentru a reglementa ocrotirea minorului de către părinți, documentele de stat utilizează formula de sinteză „ocrotirea părintească” sau „ocrotirea minorului de către părinți”. Indiferent de formulare, este reglementată „ocrotirea părintească”, cu intenția de a asigura ocrotirea cea mai bună a minorului de către tatăl și mama sa. Totodată, normele legale au stabilit de-a lungul timpului faptul că părinții sunt datori să se îngrijească de persoana copilului, „ei sunt obligați să crească copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățătura și pregătirea profesională a acestuia potrivit cu însușirile lui”¹. Este unanim recunoscută afirmația că evoluția copilului este marcată de suma și de calitatea interacțiunilor pe care le are pe calea devenirii personale. Copilul va fi în felul acesta puternic amprentat, putând să parcurgă o istorie și o biografie individuală încărcate de tradiția familiei, a locului și a timpului². Astfel, maturizarea firească se realizează alături de părinți și în spiritul valorilor fundamentale ale familiei, iar aceasta va constitui pentru copil un model de referință, cu rol stabilizator: buncii, purtători ai tradiției familiei, le transmit nepoților în mod conștient, cel mai adesea, setul propriu de valori morale și culturale³.

Constatăm însă că aceste perspective rămân tot mai mult doar în plan teoretic în lumea de azi, odată cu presiunea pe care o pun din punct de vedere social ideile postmodernismului, care se dovedește tot mai mult nu doar un adversar al modelelor tradiționale religioase și culturale, ci și un zid în calea vieții înseși,

¹ Cristina FILISANU, *În interesul copilului*, în „Buletin informativ trimestrial al Departamentului pentru Protecția Copilului”, vol. I, 4/1997, București, p. 8.

² Dorin OPRÎȘ, Monica OPRÎȘ, *Valori, modele și așteptări ale liceenilor din județul Alba*, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, ediția electronică, 2015.

³ *Ibidem*.

prin încercarea de a denatura grav, prin grădiniță și școală, educația moral-religioasă primită de copii în propria familie. Nu ne este încă foarte clar care este ținta finală a propagandei agresive care se face și în România în favoarea minorităților constituite în bază de gen și susținute politic și financiar prin ONG-uri din statele capitaliste puternice, dar la măsura noastră și în contextele pe care putem să le valorificăm suntem datori să contrabalansăm această presiune, pusă mai nou preponderent pe preșcolari și pe elevii din ciclul primar.

Este, totodată, împotriva oricărei logici ca, în numele dreptului sacru la viață, să fie abolită pedeapsa cu moartea, însă să fie legiferat și de multe ori chiar agresiv încurajat avortul. Această contradicție întâlnită și în legile lumii de astăzi nu se datorează nicidecum legiuitorului, unor reguli seculare, chiar secularizate radical, ci conștiinței morale generale a societății reflectată în diferite legi.

În ultimii ani, în toată lumea, se remarcă o creștere a atenției adolescenților pentru sexualitatea precoce. Schimbările tehnologice, culturale și de natură socio-economică au făcut ca tinerii să-și dorească să devină activi sexual la vârste din ce în ce mai mici. Studiile arată că din ce în ce mai mulți tineri din România, ca și cei din toate țările europene, își încep viața sexuală înainte de căsătorie. Această situație determină creșterea, în același timp, a numărului de parteneri sexuali și a bolilor cu transmitere sexuală. Amplificarea sexualității și creșterea numărului de adolescenți și tineri care își încep viața sexuală înainte de căsătorie fac să rămână ridicat numărul de sarcini așa-numite „nedorite”. Din păcate, instituțiile de specialitate din România, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației nu au găsit încă răspunsuri adecvate la aceste probleme, iar societatea civilă nu este pregătită pentru activități complexe, care cer experiență de organizare, dorință de implicare într-un efort care se află pe contra-sensul lumii capitaliste de azi, dar și costuri mari financiare. Lucrurile se dovedesc a fi greu de controlat și pentru că lumea românească se află într-o schimbare foarte rapidă din punct de vedere social, cu un interes crescut pentru studii sau pentru emigrare. Este trist și revoltător să vedem tot mai multe

adolescente însărcinate, care aleg pruncuciderea drept rezolvare a problemelor. Și toate acestea se întâmplă datorită lipsei de trăire autentică a credinței, cât și în absența unei vieți moral-religioase stabile în familie, nu doar a informației greșite sau tendențioase care se răspândește facil în societatea noastră prin intermediul mass-media.

În acest context, ca și în perioada comunistă a României, speranța vine tot de la familia creștină puternică, în special de la mame. Comuniunea de viață a membrilor familiei (părinți și copii) vădește o expresie deosebită în special în ceea ce numim *masa în comun* (masa luată împreună). Atunci când întreaga familie servește masa împreună fiecare se raportează și la celălalt. Copiii primesc totul de la părinți, fiindcă ei sunt socotiți și darurile cele mai de preț ale lui Dumnezeu. În acest mod, din punct de vedere teologic, în sufletul copiilor se formează conștiința faptului că sunt iubiți de Dumnezeu, fără ca ei să aibă un merit. Cei care nu au trăit niciodată iubirea dezinteresată a tatălui și a mamei întâmpină serioase dificultăți pe parcursul vieții, care în general nu este lină. Distribuirea bunurilor în familie, inclusiv la masa în familie, se face cu mulțumire și cu nădejdea în Dumnezeu și de aceea totdeauna înainte de masă, dar și după masă în orice familie creștină puternică se rostește rugăciunea. În familia creștină contemporană, masa în comun nu reprezintă doar locul unde se mănâncă împreună, ci și locul de discuții, schimburilor de idei, un mediu de comuniune și chiar de educație. Dacă în vechime se discuta în jurul focului din vatră, în familiile de astăzi locul acestuia a fost luat de masa în familie. Semnalăm în acest context și faptul că în unele familii, odată cu trecerea anilor, tăcerea tinde să ia locul comunicării și apropierii personale, așa cum se manifestau acestea în primii ani de căsnicie. Aproape permanent se discută despre problemele profesionale, despre costurile și dificultățile legate de gospodărie și foarte rar despre suflet și drumul spre viața veșnică. În condițiile unei vieți apăsătoare și tot mai stresante, constatăm o pierdere a identității de sine a familiei, o scădere a comuniunii în familie, care degenează uneori în

încordare și nu mai este în măsură să susțină depășirea dificultăților prin care este chemată să treacă familia.

Familia reușește să-și atingă menirea în măsura în care veghează și ocrotește moralitatea membrilor săi, prin bucuriile curate și senine, alături de sentimentele de iubire și responsabilitate morală reciprocă. „Prezența copiilor exercită o cenzură morală din cele mai eficiente asupra conduitei părinților. Din dorința și grija de a-i face cât mai buni și mai fericiți, părinții își dau toată silința să le ofere pilde personale cât mai bune și să propășească mereu în toate domeniile”⁴.

Importanța deosebită a familiei, cadrul firesc de viață morală, reiese și din atenția deosebită pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a acordat-o. El S-a născut din Fecioara Maria în chip supranatural de la Duhul Sfânt și, fiind „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, s-ar fi putut dispensa de asistența familiei. Dar ca Om și spre a ne da exemplu unei vieți depline S-a născut și a trăit până la vârsta de 30 de ani în sânul familiei, în supunere și ascultare față de Sfânta Fecioară Maria și de Dreptul Iosif (Luca 2, 51). Autoritatea primordială conferită de Dumnezeu părinților, ca parte a împreună-lucrării pe plan educațional, moral și religios, întâmpină în prezent mari dificultăți. Cauza principală este legată de vârsta la care copiii intră în sfera de influență a unor factori extra-familiali, cu un potențial puternic de de-centrare valorică, extrem de greu de compensat prin activități educaționale coerente și consistente realizate în contexte nonformale sau extracurriculare⁵. De asemenea, mediul extra-familial oferit de societatea noastră în tranziție, referindu-ne la mediul profesional, la petrecerea timpului liber, la puncte de vedere referitoare la concepția despre lume este foarte variat și incompact, iar educația, și în special cea de factură morală, primită în afara familiei nu este totdeauna cea mai potrivită, chiar dacă poartă puternica amprentă

⁴ Constantin PAVEL, *Familia preotului*, în „Glasul Bisericii”, 1-2/1960, p. 81.

⁵ Ana FĂNTĂNĂ, *The Moral-Religious Development of Adolescents in Extracurricular Contexts*, în Octavian MOȘIN, Ioan SCHEAU, Dorin OPRIS (ed.), „Educația din perspectiva valorilor. Tom XVII: Summa Theologiae”, București, Edit. Eikon, 2020, p. 212-213.

a noului, prin transferul de imagine pe care îl fac mijloacele tehnice moderne care o facilitează.

Societatea postmodernă și conflictul cu modelele religios-morale clasice

Valorile morale creștine reprezintă reperele de trăire a credinței fiecărui om și devin axa vieții sale. Ființa umană aderă liber la diferite seturi de valori și, respectându-le, dovedește măsura căutării valorilor absolute. Omul caută în mod natural valoarea, care este elementul în măsură să ne lege de o realitate superioară, capabil de a ne susține în demersurile pentru auto-îmbunătățire, creșterea spirituală și, din perspectivă creștină, la îndumnezeire. În societatea postmodernă, valorile morale sunt puternic relativizate. Pentru a compensa efectele negative ale acestei relativizări, este necesar să reafirmăm valoarea ființei umane și a vieții sale, care conține și manifestă valori morale, pe lângă evidențierea valorii persoanei. Răspunsul pe care îl acordăm tendinței relativizării depinde de calitatea noastră creștină. Abordarea ortodoxă privind provocările postmoderne ale valorilor morale este de a întări credința autentică, de a reafirma valoarea spiritualității hristice, de a face dinamică activitatea misionară pastorală, astfel încât valorile creștine să fie deschise lumii.

Odată cu intrarea în al treilea mileniu creștin, s-a impus și se impune cu tot mai mare acuitate ideea omului postmodern, ca idee paradigmatică a societății actuale. Structura sa este destul de ambiguă ca doctrină, mai ales că postmodernismul în sine a apărut mai întâi ca fenomen artistic radical, îndreptat împotriva oricărei structuri canonice de manifestare artistică. Postmodernismul se dovedește în prezent mult mai mult decât un proiect avangardist al modernității, în contextul unor modificări tehnologice și sociale fără precedent. Pentru Lyotard, postmodernismul este o „neîncredere în metanarațiuni”, el combate puternic ideea unor universalii monolitice și încurajează perspectivele fracturate, fluide și pe cele multiple. Nici limbajul și nici tipologia postmodernității nu sunt explicite. Preferă „lectura oblică, iar nu

directă a istoriei și a realității”⁶, prin care se semnaleză elemente de criză sau de eșec ale modernității. După unii teoreticieni, la originea postmodernității ar sta conștiința unui eșec, care operează o deplasare „deconstructivă”.

Deopotrivă omul și natura, cu toată preocuparea conducătorilor lumii de azi pentru mediu și protecția acesteia, suferă de manifestările noului curent liberalist care se impune lumii. Ca puternic curent cultural și social, „postmodernitatea este de fapt modul în care noi, oamenii recenți – oamenii a căror viață nu este mai intrinsec limitată de nimic –, presimțim modernitatea: o modernitate ajunsă în acea etapă de universalizare a principiului ei pentru care formele de manifestare nu mai sunt zăgăzuite de amintirea nici unei tradiții. Când tradiția nu mai joacă niciun rol în manifestarea principiului modernității, atunci modernitatea e resimțită de trăitorii ei ca postmodernitate. Dar, în mod evident, este același lucru. Doar tradiția e „mult mai moartă” în postmodernitate, decât fusese resimțită că este și decât efectiv fusese în modernitate”⁷. Constatăm totodată și faptul că postmodernismul nu urmărește să elibereze omul de propriile granițe nefaste, ci caută eliminarea oricărei granițe economice și statale, iar ținta pare să fie dispariția statelor naționale și independente, precum și edificarea unui om cu adevărat nou! (Vezi, de exemplu, reclama „Noul Tu trăiește fresh”, prin care românii sunt chemați să se reinventeze.) Care este oare explicația teologică pentru o astfel de mișcare? Atunci când eșuează în dialogul cu propria conștiință și cu Dumnezeu, omul se trezește singur și încearcă să-și făurească propriile sale coordonate existențiale. Și cum acestea nu sunt niciodată satisfăcătoare, singurul lucru ce îi rămâne de făcut acestui *om recent* este să-și construiască un sistem de iluzii, să postuleze existența criteriului lipsei de criteriu. Acesta este omul postmodern, recent sau nu. Dacă la aceasta se adaugă și goana concurențială după profit material, pe pancarta de la capătul drumului scrie *Singurătate*.

⁶ Ion BRIA, *Hermeneutica teologică dinamica ei în structurarea Tradiției*, curs, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu, 1999, p. 6.

⁷ H. R. PATAPIEVICI, *Om recent*, București, Edit. Humanitas, 2001, p. 116.

Postmodernitatea are mai multe tendințe⁸, dar în general ea refuză sistemele filosofice cu pretenții de universalitate, gândirea unică, ideologiile raționalist totalitare. Pe plan teologic ea neagă doctrinele cu valoare universală, paradigmele unice, *crezurile*, limbajul și simbolica impuse de un centru unic. Pe de o parte postmodernismul respinge transcendența și absolutul lui Dumnezeu, dar pe de altă parte și contingența sau neutralitatea lumii. Se afirmă că legătura dintre Dumnezeu și om este discontinuă, iar de aici se explică și derivă pluralismul religios, diversitatea, spiritualitatea individualistă, religiozitate populară. În felul acesta, credința – ca valoare religioasă absolută – este permanent pusă la îndoială.

În postmodernitate se încearcă o reinterpretare a metafizicii și se caută o revalorizare a tradițiilor religioase. Aici apare rolul fundamental, considerăm noi, al teologiei în a repera religiosul și religia acolo unde se manifestă, pentru a valida mărturia și afirmarea originară a trăirii mistice sub diferite forme: culturală, simbolică și socială. În rolul ei de a explica și a valida teologic experiența și manifestarea religiosului, teologia nu se confundă astfel cu științele religioase sau cu istoria religiilor, care examinează religiosul sub aspect filosofic și sociologic, conceptual.

Prin dispariția progresivă a obiectivității, considerată mai degrabă un mit, a gândirii conceptuale și reprezentative, a tuturor formelor de certitudini logice și credințe infailibile, paradigmele și tipologiile reprezentative apar cu limite obiective, pe când concepția referențială face posibilă o serie limitată de idei, experiențe, viziuni, fără judecăți restrictive. Postmodernismul oferă astfel un conglomerat de alternative în raport cu care și valorile familiei sunt puse la o încercare fără precedent în istorie.

Ceea ce se află la îndemâna oricui, în tot acest context, este întoarcerea înspre sine și recursul la textul biblic. Ca unul care

⁸ Bárbara BARREIRO LEÓN, *Urban theory in postmodern cities: Amnesiac spaces and ephemeral aesthetics*, in „URBS. Revista de Estudios Urbanos y Ciencias Sociales”, 2017, Vol. 7(1)”, p. 58 (file:///D:/Conferinta%20-%202018/Coordonate%20de%20editare%20-%20XIII-XIV/279-1521-1-PB.pdf).

dintre cei care a susținut în mod strălucit răspândirea creștinismului în lume și a pus bazale gândirii teologice creștine, Sfântul Apostol Pavel a impus și conceptul de inimă ca punct de legătură dintre Dumnezeu și om. Prezentăm și noi principalele ipostaze ale teologiei pauline a inimii: în inimă, ca partea cea mai intimă a simțirii omenești, se ia hotărârea de a urma sau nu pe Dumnezeu, ea primește sau refuză (II Corinteni 1, 22; Romani 5, 5; Romani 2, 15); ea este punctul cardinal al vieții lăuntrice omenești, sediul sau originea tuturor puterilor și funcțiunilor sufletești și spirituale ale omului [iubire (II Corinteni 7, 15), durere (Romani 5, 2); dorința bună (Romani 10, 1); dorința rea (pofță); 2, 15; cunoaștere (Corinteni 3, 2-3); sălaş Duhului (5, 5)]; inima e omul însuși (Evrei 3, 12); Dumnezeu, pentru a-l prețui pe om, îi judecă inima, care poate fi curată sau sinceră (I Timotei 1, 5, Tesaloniceni 3, 5), nevinovată (Romani 16, 18), împietrită și nepocăită (2, 5), vicleană (Evrei 3, 12), învârtosată (Evrei 3, 15). Istoria ne arată faptul că familia, educația și societatea urmează un anumit parcurs, în măsura în care înțeleg și se raportează la aceste valori din spațiul teologic, înscrise în zestrea sau în firea fiecărui om.

Concluzii

În lipsa identificării clare a scopului vieții sale, omul de azi se manifestă fluctuant căutându-și o împlinire duhovnicească în diferitele realizări telurice, pe care nu o descoperă devenind și mai nemulțumit. Lumea postmodernă a transformat familia în cuplu sau uniune consensuală, iar faptele din valori mântuitoare în luptă de supraviețuire. Omul postmodern, adept al liberalismului și al autonomiei moral-sociale, încearcă să elimine din conștiința sa tot ceea ce îi perturbă existența, iar prima realitate cu care se confruntă este păcatul. Dacă pe acesta îl neagă ca fapt sau realitate, criza postmodernă provine și din criza de recunoaștere a faptelor, efectelor lor și a responsabilităților și a conștiinței ființării în lume. Ne aflăm în fața unei noi și dificile provocări la adresa educației din familie și din școală. Soluția pe care o propune Biserica este credința în Dumnezeu și (re)descoperirea inimii curate!

Bibliografie

1. *** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988.
2. BARREIRO LEÓN, Bárbara, *Urban theory in postmodern cities: Amnesiac spaces and ephemeral aesthetics*, în „URBS. Revista de Estudios Urbanos y Ciencias Sociales, 2017, Vol. 7(1)”, p. 57-65 (file:///D:/Conferinta%20-%202018/Coordonate%20de%20editare%20-%20XIII-XIV/279-1521-1-PB.pdf).
3. BRIA, Ion, *Hermeneutica teologică dinamica ei în structurarea Tradiției*, curs, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu, 1999.
4. FÂNTÂNĂ, Ana, *The Moral-Religious Development of Adolescents in Extracurricular Contexts*, în Octavian MOȘIN, Ioan SCHEAU, Dorin OPRÎȘ (ed.), „Educația din perspectiva valorilor. Tom XVII: Summa Theologiae”, București, Edit. Eikon, 2020.
5. FILIȘANU, Cristina, *În interesul copilului*, în „Buletin informativ trimestrial al Departamentului pentru Protecția Copilului”, vol. I, 4/1997, București, 1997.
6. GUENON, Rene, *Criza lumii moderne*, trad. de Ioan Milea, București, Edit. Humanitas, 2004.
7. HIMCINSCHI, Mihai, BRUDIU, Răzvan (ed.), *Biserica Ortodoxă și provocările viitorului*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, Edit. Aeternitas, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2020.
8. LYOTARD, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Cluj-Napoca, Idea Design, 2003.
9. JAZIRI BOUAGINA, D., TRIKI, A., *From Postmodernism to Postmodern Consumer. The Impact on the Consumption Theory*, în „Postmodern Openings”, 2014, Volume 5, Issue 2, June, p. 99-117.
10. OPRÎȘ, Dorin, OPRÎȘ, Monica, *Valori, modele și așteptări ale liceenilor din județul Alba*, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, ediția electronică, 2015.
11. PATAPIEVICI, H. R., *Omul recent*, București, Edit. Humanitas, 2001.
12. PAVEL, Constantin, *Familia preotului*, în „Glasul Bisericii”, 1-2/1960.

13. RADU, Dumitru, *Repere morale pentru omul contemporan*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 2007.
14. Sfântul MARCUL ASCETUL, *Filocalia*, vol. I, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1981.
15. STĂNILOAE, Dumitru, *Studii de teologie dogmatică*, Craiova, Edit. Mitropoliei Olteniei, 1990.
16. IDEM, *Teologia Morală Ortodoxă*, vol. III, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1981.
17. <https://www.youtube.com/watch?v=tsCBgO1AQcw> (accesat la data de 27.10.2020).